

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Andra kammaren.

Nr 8.

Lördagen den 8 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 1 och den 4 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den på kammarens bord lig-
gande motionen nr 236 av herr *Magnusson* i Näsvisken *m. fl.*

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 16, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riks-
statens tolfte huvudtitel, i vad angår anslaget till allmänna indragnings-
staten;

nr 17, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i propositionen angående ut-
gifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 behandlade all-
männa principfrågor; och

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å till-
läggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser
finansdepartementets verksamhetsområde; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angä-
ende fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1933 (nr 472) om förbud mot
politiska uniformer;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fort-
satt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmel-
ser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fort-
satt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 503) angående upplösning av
vissa sammanslutningar m. m.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

§ 5.

Avgåvos följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 30,
angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till
åtgärder för arbetsmarknadens reglering, nämligen:

nr 237 av herr *Andersson* i Mölndal *m. fl.*;

Andra kammarens protokoll 1941. Nr 8.

nr 238 av herr *Larsson* i Östersund *m. fl.*;
 nr 239 av herrar *Persson* i Stockholm och *Hagberg* i Luleå; samt
 nr 240 av herr *Kyling m. fl.*

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Persson</i> i Växjö	under 7 dagar fr. o. m. den 11 febr.,
» <i>Larsson</i> i Hede	» 7 » » » 10 »
» <i>Sundström</i> i Vikmanshyttan	» 5 » » » 7 »
» <i>Johnsson</i> i Kastanjegården	» 6 » » » 8 »
» <i>Senander</i>	» 4 » » » 9 »
» <i>Landgren</i>	» 3 » » » 8 »
» <i>Sundberg</i>	» 4 » » » 10 »
» <i>Rosander</i>	» den 8 febr.,
» <i>Gustafson</i> i Dädesjö	» 5 dagar fr. o. m. den 10 febr.,
» <i>Mäler</i>	» 3 » » » 11 »
» <i>Karlsson</i> i Grängesberg	» 6 » » » 11 »
» <i>Karlsson</i> i Munkedal	» 3 » » » 8 »
» <i>Nilsson</i> i Kristinehamn	» 2 » » » 9 »
» <i>Gezelius</i>	» 3 » » » 8 »
» <i>Olsson</i> i Kullenbergstorp	» 2 » » » 9 »
» <i>Andersson</i> i Löbbo	» 2 » » » 8 »
» <i>Hansson</i> i Skediga	» den 10 febr.,
» <i>Dickson</i>	» 2 dagar fr. o. m. den 10 febr.,
» <i>Lundell</i>	» 6 » » » 10 » och
» <i>De Geer</i>	» 6 » » » 9 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.5 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 11 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *E. L. Åqvist* på grund av operation för tarmsjukdom är förhindrad deltaga i riksdagens arbete fr. o. m. 10 febr. 1941 tillsvidare i minst 2 månader, intygas härmed.

Stockholm den 8 februari 1941.

John Hellström,
professor.

§ 3.

Herr statsrådet *Andersson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 40, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse; och

nr 41, med förslag till förordning om dyrtidstillägg å blindhetsersättning, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 4.

Föredrogos var för sig och hänvisades till statsutskottet följande på kammarens bord liggande motioner, nämligen:

nr 237 av herr *Andersson* i Mölndal *m. fl.*;

nr 238 av herr *Larsson* i Östersund *m. fl.*;

nr 239 av herrar *Persson* i Stockholm och *Hagberg* i Luleå; samt

nr 240 av herr *Kyling m. fl.*

§ 5.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 16—18 samt första lagutskottets utlåtanden nr 1—3.

§ 6.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till ändringsarbeten i fastigheten nr 4 i kvarteret Kungl. Trädgården i Stockholm;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till vattenkraftslånefonden; och

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Avgåvos följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 30, angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering, nämligen:

nr 241 av herr *Staxäng*;

nr 242 av herr *Andersson* i Göteborg *m. fl.*; och

nr 243 av herr *Birke m. fl.*

Dessa motioner bordlades.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

fru <i>Nordgren</i>	under 3 dagar	fr. o. m. den 15 febr.,	
herr <i>Nolin</i>	» 4 »	» » 13 »	
fru <i>Gustafson</i>	» 6 »	» » 14 »	
herr <i>Ohlsson</i> i Kästlösa	» 4 »	» » 14 »	
» <i>Jonsson</i> i Fjäle	» 3 »	» » 13 »	
» <i>Holm</i>	» 5 »	» » 14 »	
» <i>Nilsson</i> i Steneberg	» 4 »	» » 15 »	
» <i>Ericsson</i> i Sörsjön	» 5 »	» » 13 »	
» <i>Svensson</i> i Alingsås	» 5 »	» » 14 »	
» <i>Åqvist</i> (sjuk)	tills vidare	» » 10 »	
» <i>Andersson</i> i Alfredshem	under 4 dagar	» » 15 »	
» <i>Andersson</i> i Mölndal	» 5 »	» » 13 »	
» <i>Gustafson</i> i Vimmerby	» 3 »	» » 12 »	
» <i>Andersson</i> i Eskilstuna	» 5 »	» » 13 »	
fru <i>Svedberg</i>	» 5 »	» » 13 »	
herr <i>Jonsson</i> i Alsen	» 2 »	» » 15 »	
» <i>Levin</i>	» 4 »	» » 15 »	
» <i>Jonsson</i> i Skedsbygd	» 4 »	» » 12 »	
» <i>Falk</i>	» 5 »	» » 13 »	och
» <i>Liedberg</i>	» 6 »	» » 13 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.5 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Onsdagen den 12 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

På förslag av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att onsdagen den 19 innevarande februari företaga följande val, nämligen:

val av dels tjugufyra ledamöter i den nämnd, vilken enligt § 103 regeringsformen och § 69 riksdagsordningen äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, dels ock sex suppleanter i nämnden; samt

val av ej mindre tolv valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, enligt § 70 riksdagsordningen utse kommitterade för tryckfrihetens vård än även tre suppleanter för dessa valmän.

§ 2.

Herr statsrådet *Bagge* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 42, med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt präster för budgetåret 1941/42 m. m.;

nr 44, angående anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1941/42 för biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband;

nr 46, med förslag till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen; och

nr 47, angående överlåtelse av viss fastighet till Vilhelmina kommun i Västerbottens län.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Svar på fråga.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet **Bagge**, som anförde: Herr talman! Herr Pettersson i Dahl har till mig framställt följande frågor:

1) Skall det beslutade kokslovet för Hallands och Skånes vidkommande gällande *alla* skolor, även i de fall, då skolsalarna äro sammanbyggda med lärarbostäderna och bränslebesparingen tydligen måste bli tämligen illusorisk?

2) Har statsrådet uppmärksammat olägenheterna för hemmen, barnen och lärarna av att undervisningen sålunda framflyttas till sommartiden?

I anledning av den första frågan vill jag endast hänvisa till den i ämnet gällande kungörelsen, som ger skolöverstyrelsen möjlighet att i de avsedda fallen medgiva undantag. På den andra frågan kan jag givetvis endast svara ja. Det är på bränslekommissionens bestämda yrkande, som kokslovet måst genomföras.

Vidare yttrade:

Herr **Pettersson** i Dahl: Herr talman! Jag skall be att till herr statsrådet få framföra mitt tack för svaret och även för att det kommit så pass snabbt.

Svar på fråga. (Forts.)

Vad svarets innehåll beträffar måste jag ju säga, att man icke blir så värst klok på det, eftersom det endast sades, att det skall ligga i skolöverstyrelsens hand att besluta i saken.

Min fråga föranleddes ju däray, att det finns ett betydande antal skolor förenade med lärarbostäder och försedda med gemensam centralvärme. I sådana fall har man den bestämda uppfattningen, att någon bränslebesparing knappast kan uppstå. Jag har sett en redogörelse hemifrån, där man vid sådana sammanbyggda skolor har tillräckligt med vedbränsle och där man enligt beräkningar icke skulle spara mer än 3 kubikmeter ved, vilket ju praktiskt taget icke betyder något alls. Jag har också fått ett meddelande från en person i Malmöhus län, där det ges ett mycket eklatant exempel på hur denna sak ter sig i verkligheten. Det gäller ett skoldistrikt, som har två folkskolebyggnader. Det heter härom: »En med fem salar utan bostadslägenhet. Denna skola måste ju stängas. Men så finns det en byggnad med fyra salar, och samma hus har tre lärarbostäder, sammanlagt nio rum och tre kök. Värmeledningen till salarna kan ej stängas. Alltså blir det att hålla full värme till bostäderna och något påskruvad i skolsalarna. Besparingen blir praktiskt taget ingen. Nu skulle man ju kunna tänka sig, att denna skola kunde användas hela lovet så, att klasserna omväxlande fick läsa halva tiden av lovet. För denna åtgärd, som kunde förefalla fullt normal, måste skolöverstyrelsens medgivande inhämtas, men inspektören lär ha avstyrkt åtgärden med motivering, att skolöverstyrelsen ej komme att bevilja saken. Man frågar sig: Är kokslovet till för barnens och bränslebesparingens skull eller äro barnen till för kokslovet skull?»

Det är tydligt, att det kommer att bero på skolöverstyrelsen, huruvida denna förordning skall tillämpas praktiskt eller ej.

Vad jag menat med den andra delen av min fråga är att påpeka, att det ju uppstår olägenheter av kokslovet dels för barnen och hemmen på så sätt, att barnen ju måste gå i skolan längre fram på sommaren, då många barn själva vilja komma ut i förvärvsarbete och många hem vilja ha barnen till hjälp hemma, dels för lärarna, vilka, om jag icke tar fel, själva önska få läsa på vintern för att få ha sommaren fri.

Jag vill säga till herr statsrådet, att mina anmärkningar få icke tagas såsom ett försök att göra denna sak svårare än den är. Vi äro lojala och finna oss i de besvärligheter, som nu förekomma, givetvis under förutsättning att vi ha den uppfattningen, att de beslutade åtgärderna äro till gagn och nytta för den sak, för vilken de äro avsedda.

Beträffande kokslovet skulle man också kunna säga, att det skulle ha lett till avsevärt större nytta, om det hade kommit något tidigare, innan den strängaste delen av vintern hade gått till ända. Vidare kan man kanske också ha den uppfattningen, att man skulle kunna vidtaga andra åtgärder, som skulle vara ganska mycket bränslebesparande. Varför skulle man till exempel icke kunna stänga åtminstone en del biografer? Skulle man icke också kunna tänka sig att stänga några danspalats och andra nöjestempel? Jag tror, att man på den vägen skulle kunna åstadkomma lika mycket bränslebesparingar som på kokslovet.

Jag ber i alla fall att få framföra mitt tack till herr statsrådet. Om det vore möjligt att lämna litet klarare upplysningar, skulle jag vara herr statsrådet synnerligen tacksam.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet **Bagge**: Jag är ledsen, om mitt svar icke anses tillräckligt klart. Jag kan emellertid faktiskt icke göra något annat än att återupprepa att just sådana fall, som herr Petters-

Svar på fråga. (Forts.)

son i Dahl här berörde, voro förutsedda i den kungl. kungörelsen, enligt vilken skolöverstyrelsen har att besluta om huruvida undantag skola få göras eller icke. Man kan icke gärna lämna sådana avgöranden åt någon annan än skolöverstyrelsen, och jag är övertygad om att den sköter saken på bästa sätt.

Alla de olägenheter av kokslovets, som här påpekats, har jag i allra högsta grad haft klara för mig, och det var också detta, som gjorde, vilket torde ha framgått av mitt interpellationssvar i december förra året i samma ämne, att jag i det allra längsta dröjde med att överhuvud taget gå med på ett kokslov. När emellertid bränslekommissionen ansåg ett sådant lov vara absolut nödvändigt i nuvarande läge, tror jag att ingen skulle velat taga på sitt ansvar att gå emot kommissionens framställning.

De andra frågor, som herr Pettersson i Dahl tog upp, falla utanför de frågor, som jag i dag hade att besvara, och de få väl därför tagas upp i annan ordning.

Herr Pettersson i Dahl: Herr talman! Jag vill icke alls ifrågasätta annat, än att den myndighet, som skall ha hand om denna sak, skall vara skolöverstyrelsen, men jag skall tillåta mig framställa en fråga till. Anser icke herr statsrådet, att skolöverstyrelsen i sådana fall, som jag här skildrade, bör ge dispens från kokslovets?

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet **Bagge**: Det tycks bli en sådan debatt, herr talman, som icke var meningen med detta frågeinstitut, men jag har dock icke velat undandra mig att svara. På den nu senast av herr Pettersson i Dahl framställda frågan kan jag icke svara annat än att dylika dispensansökningar måste bli föremål för prövning i varje särskilt fall av skolöverstyrelsen.

Överläggningen förklarades härmed avslutad.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 40, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgironörelse.

Vid härefter skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 41, med förslag till förordning om dyrtidstillägg å blindhetsersättning, m. m. hänvisades propositionen, i vad angick förslaget till förordning om dyrtidstillägg å blindhetsersättning, till behandling av lagutskott och i övrigt till statsutskottet.

§ 5.

Föredrogs var för sig och remitterades till statsutskottet de på kammarens bord liggande motionerna:

nr 241 av herr *Staxäng*;

nr 242 av herr *Andersson* i Göteborg *m. fl.*; och

nr 243 av herr *Birke m. fl.*

§ 6.

Föredrogs vart efter annat:

statsutskottets utlåtanden:

nr 16, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 17, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i propositionen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 behandlade allmänna principfrågor; och

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1933 (nr 472) om förbud mot politiska uniformer; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 7.

Föredrogs första lagutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 503) angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m.

Genom en den 3 januari 1941 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 15, vilken behandlats av första lagutskottet, hade Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 503) angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m.

Utskottet hemställde, att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr **Persson** i Stockholm: Herr talman! Riksdagen har nu att fatta beslut i fråga om en av de många fullmaktslagar, för vilka regeringen önskar förlängd giltighetstid, nämligen lagen om upplösning av vissa sammanslutningar. Riksdagen har att fatta beslut i den frågan i en tid, då de i regering och riksdag samverkande partiernas press enhetligt driver en kampanj för att söka påverka regering och riksdag och därmed förbereda marken för upplösning av och förbud mot Sveriges kommunistiska parti. Jag vill därför passa tillfället att tala något om denna lags innebörd och om de konsekvenser, den kan få icke blott för kommunistiska partiet utan för hela arbetarrörelsen, ja för Sveriges arbetarklass i dess helhet.

I tydligt syfte att bereda marken för ett upplösningsförfarande mot kommunistiska partiet överflödar pressen i dessa dagar av en på lögn och förfälskningar grundad propaganda mot kommunistiska partiet. Man söker bringa folk den föreställningen, att de kommunistiska organisationerna bestå av landsförrädare och ligistelement, av sabotörer och spioner, som tagit till sin livsuppgift att störta land och folk i olycka. Jag vill ge några smakprov från skrivierna i pressen under de senaste dagarna — skriverier, som icke kunna syfta till något annat än att söka förbereda marken för upplösning av och förbud mot det kommunistiska partiet. Jag tar ett exempel ur Dagens Nyheter, som skrev i anledning av spionaffären i Göteborg: »I Göteborg har till och med två svenska officerare häktats för 'obehörigt utlämnande av informationer', en åtgärd som med rätta väcker det största uppseende. Till de

*Fortsatt
giltighet av
lagen angående
upplösning
av vissa sam-
manslut-
ningar m. m.*

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar
m. m. (Forts.)

svårartade komplikationerna i Göteborgsaffären hör att flera av de anklagade, enligt vad som upplysts, spelat en aktiv roll i nazistiska organisationer. Då kommunister ertappats i liknande sammanhang har domen över dem och den moral som de satt framför den nationella solidariteten varit hård och obehaglig.» Kommunisterna syssla icke med sådant och ha därför icke kunnat »ertappas i liknande sammanhang».

Nya Dagligt Allehanda skrev häromdagen: »Vårt folk har ofta lagt i dagen en alltför stor politisk glömska. Godmodigheten spelar oss fula spratt; sedan faran för Finland tills vidare dragit förbi avtog på många håll snabbt intresset för fortsatt intensiv kamp mot kommunismen, som åter kunde ostört fortsätta sin verksamhet efter de principer, som återfinnas i de av polisen vid razzian i februari 1940 beslagtagna dokumenten: undermineringsverksamhet i alla mot den svenska staten lojala organisationer, i vilka man kan få fast fot, förberedelser för 'terror mot massan' och för anstiftande av upprorsrörelser.» Nya Dagligt Allehanda ljuger friskt i skydd av den tryckfrihet, som gäller för sådana tidningar, för att ge sken av att det behövs fullmaktslagar och förbud mot kommunistiska partier. Tidningen beklagar, att den »intensiva kampen» mot kommunisterna slappnat. Som bekant utgjorde högsta stadiet i denna intensiva kamp mord och mordbrand. Kommunisterna äro däremot motståndare till terroråtgärder. Polisrazzian blev ett fiasko, och dokument av det slag, Nya Dagligt Allehanda talar om, hittade man naturligtvis icke.

Högerns huvudorgan, Svenska Dagbladet, skriver: »Det vämjeliga organet Ny Dag i Stockholm gav ideliga belägg för detta brottsliga sinnelag, och den kommunistiska Norrskensflamman i Luleå ansträngde sig att gäcka den militära sekretessen. Vad denna värdefulla informationskälla icke vågade i spalterna anförtro sin läsekrets, kompletterades genom privata radiosändningar. Kända kommunister stodo dygnet runt på utkik vid Bodens järnvägsstation, då de många trupptågen rullade in söderifrån, och blott ett par timmar efteråt visste den svenska hallämnen i Moskva att berättat varthän de olika fältstyrka regementena i Sverige hade dirigerats. Kommunisterna i Norrbotten kunnade icke blott för sina uppdragsgivare på Sveriges bekostnad. De var också en viktig förbindelselänk i det vidsträckta spionnät, vilket de röda uppbyggt i norra Finland.» Nog borde man väl kunna kräva, att de, som rikta så oerhörda beskyllningar mot ett parti och dess medlemmar, också något litet sökte bevisa vad de grundade dessa beskyllningar på. Varpå grundar man beskyllningen för att kommunisterna äro landsförrädare? Varpå grundar man beskyllningen för att kommunisterna äro spioner? Varpå grundar man beskyllningen för att kommunisterna förbereda terror, att kommunisterna syssla med privata radiosändningar till utlandet till tjänst för främmande makt och att kommunister stå på vakt vid järnvägsstationer för att rapportera, vart svenska soldater dirigeras? Vad grundar man allt detta på? Det är lögn och dikt! Man skulle ju bara ha behövt komplettera beskyllningarna med att kommunisterna också äro mordbrännare och att de mörda barn endast därför att deras föräldrar äro dem politiskt misshagliga, för att den meritförteckning skulle vara färdig, som passar in på de medlemmar i borgerliga partier, som verkligen avslöjats som spioner, mordbrännare och mördare och som finansierare och medhjälpare åt dessa. Vi ha bevismaterial i polisförhållningsprotokoll och domstolsutslag på att våra anklagelser äro riktiga. Den borgerliga pressen har däremot icke alls något bevismaterial mot kommunisterna och kommer heller aldrig att få det av den enkla anledningen, att kommunisterna inte syssla med dylik verksamhet. Den borgerliga pressen skriver dessa lögn

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. (Forts.)

om kommunisterna, bland annat, i skydd av lagen om transportförbud, med vilken man försöker försvåra för kommunisterna att med sin press slå tillbaka lögnarna. Sådant hör till de allt annat än ridderliga kampmetoder, som borgarklassen och dess drabanter använda i sin hopplösa kamp.

Vore kommunisternas syften sådana, som de framställas i pressen, då skulle vi vara fullständigt ofarliga för den nu härskande klassen av den anledningen, att den svenska arbetarklassen aldrig kommer att kunna vinnas för handlingar av de slag, som kommunisterna i dag anklagas för. I verkligheten är det så, att vi betraktas såsom farliga, därför att vi på allvar söka vinna folkets majoritet för en politik, som sammanfaller med vad det största riksdagspartiet i Sverige förklarar i sitt program, i vilket vi i stora stycken instämma. Socialdemokraterna teckna nämligen i sitt program det aktuella läget av i dag, när de bl. a. anföra: »Utsugningen fortgår till förmån för ett alltmera koncentrerat och allt mäktigare kapitalvälde, men samtidigt tvingar dessa förhållanden och denna ödesdigra tendens i samhällets utveckling arbetarna till en motverkande rörelse. De organiserar sig mot utsugningen som producenter i fackföreningar och som konsumenter i kooperativa sammanslutningar under en alltjämt fortgående, allt väldigare omfång antagande kamp mellan arbetare och kapitalister.» Lagen om upplösning av vissa sammanslutningar har en sådan ordalydelse, att den vid fall av behov kan användas för att slå ned de arbetarorganisationer, som effektivt bekämpa skärpt utsugning. Socialdemokraterna ha vidare rätt, när de i sitt program säga: »Den motsättning mellan arbetare och kapitalister, som den industriella utvecklingen framkallat, vidgas till en hela samhället genomgående motsättning mellan de utsugna och deras kapitalistiska utsugare. Men därmed följer ock en samling av alla de utsugna klasserna, som i klasskampen taga ställning sida vid sida. Denna klasskamp skall icke upphöra, förrän samhället så omdanats, att den kapitalistiska utsugningen helt är upphävd, klassamhället fallet och massfattigdomen avskaffad. Detta åter kan endast ske genom att upphäva den privatkapitalistiska äganderätten till produktionsmedlen samt lägga dem under samhällets kontroll och besittning samt genom att ersätta den nuvarande planlösa varuproduktionen med en socialistisk, efter samhällets verkliga behov planlagd, för välståndets höjande stegrad produktion. *Detta mål kan icke uppnås utan politisk kamp.*»

Så långt ha socialdemokraterna rätt, men de göra enligt vår uppfattning fel, när de efter denna förkunnelse i sitt program i sin praktiska politik söka ersätta klasskampen med klassamarbetet. De göra fel, när de efter att programmatiskt ha tecknat den politiska kampens nödvändighet upphöra med denna mot den klass, vars utsugarroll de själva tecknat i sitt program. De göra fel, när de i strid mot sitt program nu predika läran om massfattigdomens nödvändighet i stället för dess avskaffande. Och slutligen säga socialdemokraterna i sitt program: »Socialdemokratin vill därför samla och politiskt organisera de utsugna klasserna, klargöra deras roll i den sociala utvecklingen, målen och vägarna för deras klasskamp, erövra den politiska makten och på den väg och i den ordning, utvecklingen själv anvisar, genomföra samhällets socialistiska organisation.» Detta är också vad vi kommunister vilja göra, men icke med hjälp av landsförrädiska handlingar eller terror utan genom att vinna folkets majoritet för genomförandet av denna ordning.

Varje socialdemokratisk riksdagsman, som röstar för en förlängning av giltighetstiden för lagen om upplösning av vissa sammanslutningar, röstar i verkligheten för fullmakt åt den svenska borgarklassen att vid behov upplösa organisationer och beslagtagna egendom, icke blott vad det gäller kommunis-

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar
m. m. (Forts.)

tiska partiet utan även fackföreningarna och till och med det socialdemokratiska partiet självt. Lagens paragrafer äro nämligen tänjbara, även om de icke få tillämpas annat än i visst samförstånd med riksdagen. De äro så tänjbara, att även arbetarnas organiserade kamp för brödet kommer att kunna förklaras »utgöra en verksamhet, ägnad att sätta rikets säkerhet i fara eller allvarligt störa ordningen inom landet». Den socialdemokratiska majoriteten i riksdagen tar på sig ett stort ansvar, när den först samlat arbetarna bakom sig på ett program om politisk kamp mot utsugningen för att sedan överlämna majoritetsställningen i regeringen till representanter för den klass, de sagt sig vilja bekämpa och för att därefter ge denna regering en rad vittgående fullmakter bl. a. fullmakt att upplösa organisationer, som kämpa mot den kapitalistiska utsugningen och för socialismen.

Och ni borgare, som äro fyllda av hat mot oss kommunister, därför att vi omutligt företräda socialismens idé, ni, som beställa dessa fullmakter av den mot er servila socialdemokratiska majoriteten i riksdagen, till er vill jag säga: Edra beställda paragrafer komma ändå icke att kunna rädda de klassprivilegier, som ni äro beredda att sätta allt på ett kort för att få behålla. Ty inga paragrafer hålla, som syfta till att bevara ett system, som överlevt sig självt. Människornas behov av större frihet och ett lyckligare liv spränger ändå förr eller senare alla paragrafstängsel. Ni kunde därför lika väl bestämma om att vår inte får följa på vinter, som ni dekretera paragrafer av det slag, som det här är fråga om. Man kan icke förhindra arbetarklassen från att kämpa för sitt bröd och sin frihet, och det är ytterst detta, som de olika fullmakterna syfta till.

Med hänvisning till vad jag anfört ber jag, herr talman, att få yrka avslag på utskottets förslag om bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 15.

Herr Lindqvist: Herr talman! Från utskottets sida finns inte anledning taga upp någon debatt med den föregående talaren. Den lag, som det här gäller en förlängning av, är icke mer än några månader gammal. När lagen antogs, hade vi en lång debatt om den, och det kan sålunda icke vara behövt att i dag ha en liknande debatt. Kungl. Maj:t erinrar i den proposition, där det föreslås en förlängning av lagen, att förhållandena hittills varit sådana, att de icke behövt föranleda något ingripande från Kungl. Maj:ts sida. Jag skulle vilja uttala den livliga förhoppningen, att även fortsättningen måtte bli sådan, att man icke behöver tillämpa denna lag.

Vi ha från utskottets sida, när vi behandlade denna proposition, icke funnit någon anledning till erinran mot densamma, och därför tillåter jag mig, herr talman, att med det anförda yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Skoglund i Doverstorp: Herr talman! Vid årets remissdebatt vände jag mig till Kungl. Maj:ts regering och uttalade det önskemålet, att regeringen icke skulle vara alltför efterlåtten, då det gällde politiska meningsriktningar, om vilka man kunde befara, att de icke företrädde Sveriges intressen. Det är alltså självfallet, att jag med tillfredsställelse ser, att regeringen nu begär en förlängning av den fullmaktslag, som det här gäller.

Justitieministern säger i den avlämnade propositionen, att »Kungl. Maj:t icke funnit anledning föreslå riksdagen något ingripande med stöd av ifrågasvarande lag.» Justitieministern menar alltså, att några uppseendeväckande saker icke förekommit. Jag förmodar, att han härvidlag bygger på fakta, och skall därför icke göra någon närmare uttolkning av detta hans uttalande. Då emellertid här uppträder en talesman för en riktning, som tydligen känner sig

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. (Forts.)

misstänkt och illa till mods, ber jag att få säga ett par ord. Jag undrar, om icke det enklaste vore, att den rörelse och organisation, som herr Hagberg representerar, själv uppträdde på ett sådant sätt, att ingen misstanke kan förekomma.

En talare från samma politiska parti gjorde för några månader sedan här i kammaren ett mycket häftigt utfall mot de socialdemokratiska kvinnorna, medan hon själv ville framträda såsom representant för det stora fredspartiet. Jag ställde då den frågan till vederbörande Göteborgsrepresentant, om hon ansåg, att det sätt, varpå hennes politiska trosfränder i ett annat land uppträdde mot Finlands kvinnor förra året, var ett verkligt utslag av fredssträvanden och humanitär inställning. Jag fick icke något svar på den frågan, vilket jag tycker säger en hel del.

Jag skulle vilja be herr Hagberg att till sina partifränder framföra den hälsningen från Sveriges riksdag, att de skulle vara mera angelägna om att uppträda på sådant sätt, icke minst när det gäller uttalanden om grannfolk, som stå oss nära, att vi icke behöfve betvivla deras svenskhet. Om de uppträdde på ett annat sätt, tror jag icke vi skulle ha anledning att syssla så mycket med saken, men så länge anledning till misstanken kvarstår, är det alldeles självklart, att vi såsom en försvarsåtgärd för det svenska samhället måste utrusta våra myndigheter med sådana fullmakter, att de kunna ingripa, om det behövs.

Herr Hagberg i Luleå: Herr talman! Nu har det faktiskt kommit fram ett slags argument för denna lag, nämligen att en kommunistisk talare föregående år vägrade att taga avstånd från den föregivna ryska krigföringen mot finska kvinnor. Det är också ett argument, och jag vill då också ställa följande fråga till herr Skoglund i Doverstorp: Är herr Skoglund beredd att taga avstånd från den tyska krigföringen i den mån den riktar sig mot Londons kvinnor? Herr Skoglund befinner sig nu i samma situation som den kommunistiska talaren förra året. Han kan enligt sin underliga logik på en gång freda sig från att hysa landsförrädiska åsikter genom att avge en sådan deklARATION.

Herr Nilsson i Göteborg: Herr talman! Man plägar i allmänhet icke gå in i diskussion med de kommunistiska talarna och det skulle väl också nu vara onödigt i synnerhet efter innehållet i det anförande, som den förste kommunistiske talaren här höll. Då han stod och riktade sina anklagelser mot den lagstiftningsåtgärd, som här har vidtagits, och ville försöka framställa kommunisterna och det kommunistiska partiet såsom martyrer, då bör det sägas ut till dessa kommunister, kanske framför allt från fackföreningsfolket, att ni lida vad edra gärningar äro värda. Vi hade en tid så att säga råd till att mera lätt ta på den kommunistiska verksamheten inom fackföreningsrörelsen och det politiska livet, ehuru väl den stora majoriteten av arbetarklassen var vänd emot kommunisterna och deras verksamhet, men under nuvarande för landet kritiska läge tarvas det, att man tar itu med dessa provokatörer och sabotörer. Herr Persson i Stockholm må här stå och framställa sig i så ren och klar dager som helst och svära sig fri från någon sorts gemensamhet med några utländska intressen, men vi veta alltför väl, åtminstone vi som ha att syssla med den kommunistiska verksamheten, hur det ligger till med den saken, även om man ännu icke rent rättsligt kan komma åt kommunisternas förehavanden. En sak vill jag säga till kommunisterna, och det är, att ni skola icke komma och försöka göra er till talesmän för den svenska arbetarklassen, i synnerhet icke nu, sedan man från landsorganisationens sida verkligen har sökt taga itu med den

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar
m. m. (Forts.)

verksamhet, som ni bedriva. Det bör kanske vara sagt i detta sammanhang. Det är en allmän uppfattning inom fackföreningsrörelsen och bland arbetar-massorna, som kommunisterna älska att vända sig till, att nu bör man taga upp en ordentlig strid mot dessa skadegörare. Om slagen svida och ni få vidkännas ganska hårda rapp, så få ni finna er i det, ty de äro mer än väl förtjänta.

Herr Skoglund i Doverstorp: Herr talman! Jag kan förklara, att jag på det allra högsta ogillar de åtgärder från de krigförande stormakternas sida, som rikta sig mot den civila befolkningen. Jag ogillar alltså luftbombarde-mang mot städer, vilka drabba kvinnor och barn. Om herr Hagberg i Luleå lika bestämt som jag ville uttala sitt ogillande över ett sådant tillvägagångs-sätt, vore jag mycket glad.

Herr Persson i Stockholm: Herr talman! Det är ändå en ljuspunkt i det allmänna politiska förfallet, att i varje fall icke hittills någon av de talare, som här ha uppträtt, vågat sig på att söka försvara de beskyllningar, som man i deras egen press riktat mot oss kommunister, beskyllningar, som ju äro av rent kriminell karaktär, som man slungar ut utan skykten av bevis och som alla med förnuft måste förstå äro lögnaktiga.

Till herr Nilsson i Göteborg vill jag säga, att jag icke ämnar gå in på att diskutera fackföreningspolitik med honom i detta sammanhang. Han vill bara göra sig påmint hos sina herrar om att här står en sådan man som herr Nilsson på vakt mot oss kommunister. Till hans tal om fackföreningspolitiken vill jag därför endast tillägga, att det är icke vi kommunister, som lida i fack-föreningarna i dag, utan det är i stället de politiska meningsfränderna till herr Nilsson i Göteborg, som lida, därför att de där få sina gärningars lön.

När herr Nilsson i Göteborg kallade kommunisterna för provokatörer och sabotörer, vill jag uppmana honom att bevisa, att något sådant är sant. Kommer icke någon bevisning härom, står den, som utslungar dylika beskyllningar, såsom själv varande ärelös.

Herr Lövgren: Herr talman! Efter vad som förekommit på senare tider — jag menar avslöjandet av spioneriligan i Göteborg — och i betraktande av innehållet i de nazistiska tidningsalster som utsänts till, förmodar jag, många flera av riksdagens ledamöter än mig är denna lag väl behövlig. Det är väl intet tvivel om att det nazistiska partiet genom spioneriaffären i Göteborg är komprometterat i så hög grad, att man med fog kan ifrågasätta, om icke la-gen skall få sin tillämpning på denna organisation.

När herr Persson i Stockholm säger, att kommunisterna icke ha sysslat med den sortens affärer, så är det möjligt, att han rent formellt kan sätta upp ett oskyldigt ansikte. Men vi ha ändå haft några episoder här i landet, som kanske icke äro så oskyldiga. Jag tänker på det spionage som utfördes i Fa-gersta. Om jag minns rätt, var det kommunister som voro engagerade i det-samma. Jag tänker vidare på en affär uppe i Norrbotten, där man tog en per-son som hade en hemlig radiosändare och som åtminstone offentligen utgavs för att vara kommunist. Sedan var det visst också nere i Göteborg några avslöjanden i samband med en polisrazzia, som tydde på att man på kommu-nistiskt håll sysslade med saker som icke voro alldeles korrekta. Nå, det må vara, jag förutsätter emellertid, när det gäller spioneri, att vederbörande makt väljer sina redskap så skickligt, att de klara sig utan att bli upptäckta. Till spioner väljer man ju intelligent, smidigt och kunnigt folk, och den omstän-digheten, att det svenska kommunistpartiet självt icke blivit avslöjat, är intet

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. (Forts.)

bevis för att det icke försiggår spionage här i landet från den kommunistiska stormaktens sida. Man behöver bara se på det sätt varpå motståndet uppluckrats i Estland, Lettland och Litauen samt den nationella frihetens underminering och undergång därstädes för att vara på det klara med intentionerna från kommunisternas sida.

Jag vill alltså trycka på att den omständigheten, att kommunisterna formellt kunna sätta upp ett oskyldigt ansikte i dag, icke är något argument för att denna lagstiftning inte skulle vara nödvändig. Den är inte minst nödvändig därför, att det är en extrem rörelse på den motsatta kanten som kanske är farligare än den kommunistiska.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr Nilsson i Göteborg: Herr talman! När jag betecknade kommunisterna som sabotörer och provokatörer, så gjorde jag det på den grunden att det finns bevis för deras verksamhet i detta syfte inom den fackliga rörelsen. Och varför skulle de ha en annan läggning på andra områden? När deras jesuitiska inställning är så väl bekant och tar sig uttryck när det gäller den fackliga verksamheten, varför skulle den då inte kunna tänkas komma fram i ett annat sammanhang? I Göteborg förekom exempelvis för några år sedan det bekanta överfallet på sjöfolksförbundets expedition, som ingenting annat var än en kommunistisk provokation. Den riksbekanta Kjellaffären är en lika typisk kommunistisk provokation. Jag skall icke nämna flera exempel i detta fall, än jag redan har gjort.

Det skulle intressera mig att få svar på en fråga som lyder så här: vilja kommunisterna bekänna sin samhörighet med det demokratiska samhällsskicket, och vilja ni vara med om att värna Sveriges frihet och självständighet mot varje främmande inkräktare? Svaret väntar jag på.

Herr Hagberg i Luleå: Herr talman! Först vill jag säga några ord i anledning av vad herr Skoglund yttrade. Jag frågade honom, om han vore beredd att taga avstånd från den tyska krigföring, som riktar sig mot Londons civila befolkning, alltså en fråga som korresponderade med den fråga han tidigare åberopat. På den frågan svarade han, att herr Skoglund är enig med herr Hagberg om att fördöma all krigföring som riktar sig mot kvinnor och barn. Det är inget svar. Om herr Skoglund har den uppfattningen, förstår jag icke, varför han skall rikta anklagelser mot vårt parti för landsförrädisk inställning och åberopa som motivering, att vi inte tagit avstånd från en stormakt som han menade hade fört krig mot kvinnor och barn.

Till vad herr Lövgren yttrade vill jag säga, att jag ju för all del kan förstå honom, när han säger, att avslöjandet av den nazistiska spionligan i Göteborg visar det berättigade i att ingripa mot en sådan rörelse. Men man ingriper ju inte mot den. Trots att nazisterna tydligt avslöjats som spioner, få deras tidningar distribueras fritt på statens järnvägar och genom postverket, och såvitt jag kan se ha inga åtgärder vidtagits för att försvåra deras verksamhet. Det har överhuvud taget visat sig, att den undantagslagstiftning som regeringen fått fullmakter att bruka hittills endast utnyttjats mot kommunisterna.

Herr Lövgren säger, att det är möjligt, att kommunisterna rent formellt äro oskyldiga, men han förmenade, att vi reellt bedreve spioneri, även om det icke kommit i dagen. Då kan jag säga om herr Lövgren med samma berättigande, som han säger det om mig och mitt parti, att ni är naturligtvis formellt oskyldig, därför att man ju icke har fått bevis för något spioneri. Men det bevisar ju ingenting, herr Lövgren. När man börjar överföra diskussio-

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar
m. m. (Forts.)

nen på det planet, demonstrerar man bara bristen på sakliga argument och demonstrerar, att man i verkligheten icke har något att stödja sig på för de oerhörda anklagelser som man riktar mot oss. Herr Lövgren talade om Fagersta. Det var en historia, där några unga män, om jag minns rätt, hade erbjudit sig att sälja några upptäckter eller någonting som de fått reda på. Men nu hör det till saken, att det icke var några kommunister det här var fråga om. Det är mera troligt, att det var borgerligt tänkande eller socialdemokrater, ty på den tiden hade vi ännu inga kommunistiska organisationer i Fagersta. Det exemplet var alltså malplacerat.

Sedan tog herr Lövgren ett annat exempel. Det var en man som dömts, därför att han innehåft någon radiomateriel i Norrbotten. Det står nu icke officiellt angivet i rapporten — ty rättegången hölls inom lyckta dörrar — varför han dömts, men det var kanske för spioneri. I detta fall var det emellertid en enskild människa, och han tillhörde icke den kommunistiska rörelsen. Om han hade tillhört densamma, hade det blivit ett väldigt kackel i detta land, och då skulle icke herr Lövgren kunnat säga som han nu sade, att det är möjligt, att kommunisterna äro formellt oskyldiga i saken.

Vad sedan beträffar fallet i Göteborg, så gjorde polisen vid razzian där bland annat en upptäckt. Den upptäckte nämligen en ung man med radiosändare. Han hade licens av myndigheterna och hade haft den i många herrans år. Han släpptes, och allt framkom som bevisade, att denna radio icke använts för spioneri.

Ja, så ligger det alltså till med den argumentation på vilken herr Lövgren fotar sina »misstankar», ty något annat bör det väl icke vara efter hans lilla reservation.

Så kom herr Lövgren med en sak som han sökte stödja sig på, »uppluckringen av Estland, Lettland och Litauen». Jag vill då säga, att för det första var ju detta en affär mellan olika makter. För det andra, om kommunisternas eventuella andel vid den omvandling som sedan ägde rum skall anföras som bevis på landsförrådiskt sinnelag, ja, i så fall måste tyvärr herr Lövgren också sätta sina egna partivänner på samma anklagades bänk på vilken han satt oss. Ty det är så, att socialdemokratiens ledning i såväl Estland och Litauen som i Lettland har medverkat till den omgestaltning som ägt rum. Fortfarande sitta ledande socialdemokrater i samtliga dessa tre baltiska republiker och deltaga i ledningen och utformningen av den nya politiken därstädes, och icke bara socialdemokrater, utan där sitta också många borgerliga vänstermän, därför att den förändring som skedde betydde ju icke bara, att arbetarrörelsens män släpptes lösa ur fängelserna, utan också den borgerliga vänsterns frigörelse. Den hade under de fascistiska regimerna varit hänvisad att bedriva sin politiska »verksamhet» i fängelserna. Det är alltså ett ganska dåligt exempel herr Lövgren valt för att motivera sina misstankar, som han försökt få in i riksdagsprotokollet, om vår föregivna landsförrådiska inställning.

När herr Nilsson anför som exempel vad som hände 1933 under en sjömanskonflikt för att bevisa sin anklagelse här, då måste jag säga, att detta är väl sent påtänkt, ty sedan dess ha ju om icke herr Nilsson dock de, som ha mer att säga till om i den fackliga rörelsen, mycket bra samarbetat med kommunisterna i en mängd olika organ och icke minst i fackföreningarna. Det var utslutande den psykos som kom genom den finsk-ryska konflikten som gjorde, att man blev nyfrälst och sadlade om samt plötsligt upptäckte, att vi skulle betraktas och behandlas som provokatörer.

Herr Nilsson ställde till slut en fråga till oss, och den skall jag besvara. Han frågade oss, om vi äro beredda att försvara det demokratiska tillståndet och

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. (Forts.)

att försvara Sveriges frihet och självständighet mot vilken makt som än mån-
de angripa det. Härpå vill jag svara, att vi äro beredda att försvara varenda
demokratisk frihet. Vi ha icke gjort något angrepp på en enda sådan frihet
och tänka icke göra det. Vi äro beredda att försvara Sveriges frihet och
Sveriges självständighet mot vilken makt som än skulle hota desamma och mot
vilken makt som än bär vapen mot Sveriges folk i avsikt att avskaffa de-
samma.

Herr **Skoglund** i Doverstorp: Herr talman! Jag uppfattade icke riktigt,
vad herr Hagberg i Luleå menade. Vad jag yttrade var, att jag på det stark-
aste ogillade en krigföring mot kvinnor och barn. Herr Hagberg nämnde nå-
got om att vi i så fall voro ense. Skall jag uppfatta detta på det sättet, att herr
Hagberg är villig att med mig fördöma Rysslands handlings sätt mot Finlands
kvinnor och barn?

Jag skulle, herr talman, ytterligare vilja understryka, vad jag sade i mitt
första anförande. De yttringar från den meningsriktning herr Hagberg före-
träder, vilka vi se och som framkomma icke minst i den tidningspress som
ännu står till dess förfogande, göra, att jag ingen anledning har att återtaga
min vädjan till regeringen att med uppmärksamhet följa, vad herrarna och da-
merna på den kanten ha för sig.

Herr **Jonsson** i Skutskär: Herr talman! Enligt min uppfattning hade det
varit klokast att låta denna debatt avslutas med herr Perssons i Stockholm an-
förande, därför att det bästa svaret vi kunnat giva hade varit att omedelbart
gå till omröstning.

Här har herr Persson sagt, att samförståndet mellan de borgerliga partierna
och socialdemokraterna innebär ökad utarmning för arbetarklassen. Ja, jag
förstår, att han som representant för det kommunistiska partiet har denna in-
ställning. Men vi som vilja värna demokratien veta, att det är av betydelse för
folket självt, att det kan bevara vårt demokratiska samhällssystem.

Nu säger herr Persson, att det är vi socialdemokrater som lida ute i fackför-
eningarna. Ja, jag vet, att kommunisterna i anledning av det ramavtal som
landsorganisationen förordat försöka att få anmärkningar mot den fackliga led-
ningen, därför att de leva icke bara på att söka slå sönder samförståndet mellan
arbetarklassen och, om jag får använda det uttrycket, borgarklassen utan även
på att öka splittringen inom arbetarklassen själv. Men jag tror säkert, att kom-
munisterna komma att bita sig själva i tummen. Det visar bland annat det för-
hållandet, att socialdemokraterna allt fortfarande erhålla mandat i fackför-
eningsstyrelserna.

Jag vet icke, om herr Persson menar, att ett avslag på denna lag även skall
innebära möjligheter för exempelvis den nazistiska rörelsen att arbeta fritt och
otvunget. Jag antar, att han menar detta. Men kommunisterna få ursäkta, att
vi från socialdemokratiskt håll gå in för denna lag, därför att den behövs i vår
tid för värnande av vår demokrati, och därför ber jag, herr talman, att få yrka
bifall till propositionen.

Herr **Persson** i Stockholm: Herr talman! Som svar till den siste talaren vill
jag bara säga, att vi ha nog tänkt på frågan om lagen möjligen skulle kunna
tillämpas mot nazisterna. Men på grund av vad som skett och med hänsyn till
den politik som den sittande regeringen för ha vi förlorat allt hopp om att man
skall slå till åt det hållet. Den hets som förts i pressen har gjort oss på det

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar
m. m. (Forts.)

klara med att lagen riktas mot kommunisterna och inga andra. Detta har för-
anlett oss att ställa det yrkande som vi gjort.

Slutligen ett par ord till herr Nilsson i Göteborg. Han säger att han upp-
täckte, att kommunisterna äro sabotörer inom den fackliga rörelsen. Vad är det
för sabotörroll som kommunisterna spela? Ha de icke demokratisk rätt att sätta
sig emot de uppgörelser som träffats? Med utgångspunkt från detta säger nu
herr Nilsson, att då måste kommunisterna vara likadana på andra områden,
och så sluter han upp bakom de pressalster som påstå att kommunisterna ut-
föra militärspionage. När man inte har andra försvarsadvokater att skicka
fram från det håll som herr Nilsson representerar, då kunde man lika gärna
låta bli att skicka fram någon.

Herr Nilsson i Göteborg: Herr talman! Endast ett par ord till herr Hagberg
i Luleå. Jag vill bara erinra om att i en svensk kommunistbroschyr heter det:
»Sveriges kommunistiska parti skall i fortsättningen som hittills visa *obrotts-
lig trohet* mot Lenins och Stalins världsparti, den kommunistiska internationa-
len, och kämpa på grundval av dess program och riktlinjer.» Vidare erinrar
jag om några ord ur ett anförande som herr Hagberg själv för några år sedan
höll här i kammaren: »Kommunisterna säga klart ifrån, att det finns bara ett
fosterland, som de arbetande massorna kan offra liv och blod för, nämligen
Sovjet-Unionen.»

Herr von Seth: Herr talman! Den svenska allmänheten har säkerligen på
känn att det rör sig under den till synes lugna ytan och att det som åtgöres
av det kommunistiska partiet icke har med svenskhet att göra. I dessa tider
gäller det att stärka vår svenska front. Jag är fullt övertygad om att det ar-
bete som bedrivs av det kommunistiska partiet icke bidrager till att stärka
denna front. Tvärtom söker detta parti att på allt sätt åstadkomma söndring
inom vårt arbetande folk. Det kommunistiska partiet har icke vid några till-
fällen, när det ansett sig vara på något sätt förfördelat, dragit sig för att be-
gära rättssamhällets hjälp. Man har tvärtom mycket högt skrikit på hjälp.
När nu herr Persson i Stockholm har beskärmat sig över att man i pressen och
från talarstolar stämplat kommunisterna som landsförrädare, skulle jag vilja
fråga: varför begära ni inte även i detta fall ingripande av rättssamhället, så
att det verkligen kan bli klarlagt, huruvida ni äro landsförrädare eller inte?

Herr Hagberg i Luleå: Herr talman! Vi ha inte begärt något ingripande,
men det har gjorts ingripande mot vår vilja. 3,000 poliser ha genomskött minst
1,000 svenska kommunisters hem och dessutom våra partiexpeditioner, redak-
tioner och tryckerier. Resultatet därav var tydligen, att man konstaterat att
de anklagelser, som bland andra herr von Seth slungade ut under föregående
års riksdag, voro fullständigt obefogade. Hade dessa anklagelser visat sig
kunna bestyrkas av några fynd av polisen — vid denna razzia, som endast
har någon internationell motsvarighet i Tyskland och något annat land — är
jag alldeles säker på, att justitieministern i denna proposition inte skulle ha
kunnat skriva, att det inte funnits någon anledning att tillämpa lagen.

När jag ändå har ordet, skall jag säga några ord till herr Nilsson i Göte-
borg i anledning av det citat ur en broschyr som han gjorde. Han angav inte
varifrån han tagit detta citat. Det är en broschyr som är utgiven — jag tror
författaren hette Gummesson-Granvall — under förhållanden som man måste,
utan att därmed vilja komma i konflikt med herr talmannens klubba, beteckna

Fortsatt giltighet av lagen angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m. (Forts.)

som en grov spekulation i en tillfällig psykos. Ett citat ur en sådan publikation ser jag mig tyvärr förhindrad att närmare ingå på, i all synnerhet som herr Nilsson i Göteborg icke kan angiva när uttalandet skulle ha gjorts. Jag vill emellertid understryka en sak: vi äro trogna den kommunistiska internationalen, därför att för oss är bekännelsen till internationalismen inte en tom fras. Men vi hävda å andra sidan, att en sådan internationalism står inte i strid med en nationell åskådning, som betraktar den nationella friheten som ett stort historiskt framsteg, väl värt att bringa offer.

Överläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på avslag såväl därå som å Kungl. Maj:ts förslag i ämnet; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 8.

Interpellation. Herr von Friesen, som på begäran erhöll ordet, anförde: Herr talman! De av det utrikespolitiska läget betingade inkallelserna av landets ungdom till beredskapstjänst ha som bekant ställt statsmakterna inför betydande krav när det gällt att nödtorftigt skydda de inkallade och deras familjer från de ekonomiska svårigheter som i allmänhet uppstått. En hel rad ekonomiska stödåtgärder ha vidtagits och kompletterats genom bidrag från privat håll. Det är dock en viss kategori som aldrig kan kompenseras genom direkt finansiell hjälp. Jag syftar på dem av de så kallade B-klassarna (studenter och likställda) vilka ännu icke helt avslutat sina akademiska studier. Det gäller mindre dem, som just inträtt i värnpliktsåldern och som antagligen ej eller helt nyss påbörjat studierna, utan framför allt dem, som redan avlagt en del examina men vilka se sig på obestämd tid urståndsatta att fullfölja en utbildning, som skall ge dem möjlighet till levebröd. Många ha måst upptaga studielån och för en del av dem — till exempel de medicine studerandena — som ha en både lång och dyrbar utbildningstid, ter sig framtiden verkligt bekymmersam. Det vore då i hög grad påkallat, om statsmakterna gäve dem allt tänkbart stöd beträffande studiernas fortsatta bedrivande. Den militära tjänstgöringen är ju ofta icke så tidskrävande och ger goda tillfällen till studier. Ett rationellt utnyttjande av tiden blir dock omöjligt, om icke universitetens myndigheterna verksamt bidraga till planläggningen av studierna i fråga. Redan förra sommaren påpekade professor Eli Heckscher i en artikel i »Nordisk frihet», betitlad »Ett långvarigt krigstillstånds krav», vikten av att en dylik hjälp lämnades. Otivelaktigt har en del åtgjorts; möjligt är att en verkställd inventering skulle ge ytterligare uppslag till främjandet av det anförda syftemålet. Möjligheten för skapandet av ett verkligt »fältuniversitet» bör beaktas. Jag är övertygad om att beslutsamma åtgärder skulle hälsas med tillfredsställelse av de många inkallade av denna kategori, och det skulle underlätta vidmakthållandet av den *moraliska* beredskap och fasta beslutsamhet att utstå svårigheterna som äro nödvändiga för en fullgod *militär* beredskap. Frågan om tjänsteårsberäkning för sådana inkallade, som redan ha anställning som berättigar härtill, förtjänar också att uppmärksammas. Då denna sak berörs i en motion vid årets riksdag, skall jag dock endast nöja mig med att fästa uppmärksamheten härpå.

Med stöd av vad jag sålunda anført tillåter jag mig härmed anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande frågor:

1. Är statsrådet i tillfälle att lämna en redogörelse för de åtgärder som

Interpellation. (Forts.)

vidtagits i syfte att underlätta universitetsstudierna för de till beredskaps-tjänstgöring inkallade B-klassarna?

2. Kanna ytterligare åtgärder förväntas dels för beredande av mera plan-mässiga studier å förlämningsorterna, dels andra åtgärder som syfta till att utan onödig tidsutdräkt möjliggöra ett fullföljande av studierna vid univer-sitet och därmed jämförliga läroanstalter?

Denna anhållan bifölls.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Olsson</i> i Gävle	under 3 dagar fr. o. m. den 15 febr.,
» <i>Rosander</i>	» 6 » » » 17 »
» <i>Hagberg</i> i Malmö	» 5 » » » 13 »
» <i>Hilding</i>	» den 13 febr.,
» <i>Björling</i>	» 8 dagar fr. o. m. den 17 febr.,
» <i>Sjögren</i>	» 3 » » » 13 »
» <i>Thapper</i>	» 2 » » » 14 »
» <i>Anderson</i> i Mejstad	» 3 » » » 15 »
» <i>Norup</i>	» 5 » » » 13 »
fru <i>Björck</i>	» 4 » » » 14 »
» <i>Andersson</i>	» 4 » » » 14 »
herr <i>Lindahl</i>	» 4 » » » 14 »
» <i>Witzell</i>	» 5 » » » 18 »
» <i>Nilson</i> i Spånstad	» 5 » » » 14 »
» <i>Barnekow</i>	» 5 » » » 13 »
» <i>Pettersson</i> i Dahl	» 6 » » » 15 »
» <i>Svensson</i> i Grönvik	» 5 » » » 13 »
» <i>Lundbom</i>	» 6 » » » 13 »
» <i>Larsson</i> i Östersund	» 4 » » » 13 »
» <i>Sandberg</i>	» 4 » » » 14 »
» andre vice talmannen <i>Österström</i>	» 4 » » » 14 »
» <i>von Friesen</i>	» 2 » » » 17 »
» <i>Strindlund</i>	» 2 » » » 15 »
fru <i>Johansson</i>	» 2 » » » 13 »
herr <i>Hoppe</i>	» 3 » » » 15 »
» <i>Persson</i> i Undersvik	» 3 » » » 14 »
» <i>Olson</i> i Göteborg	» 2 » » » 17 »
» <i>Lundberg</i> i Hälsingborg	» 4 » » » 13 »
» <i>Magnusson</i> i Näsviken	» 4 » » » 13 »
fröken <i>Nygren</i>	» 3 » » » 15 »

och

Kammarrens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.17 e. m.

In fidem
Sune Norrman.